

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

KÄSKKIRI

13.02.2025 nr 23

Täienduskoolituse õppekava kinnitamine

Täiskasvanute koolituse seaduse § 9 lõike 2, Sotsiaalkaitseministri 30.01.2019 määruse nr 2 „Sotsiaalkindlustusameti põhimäärus” § 10 lõike 1 punkti 17 ning Sotsiaalkindlustusameti peadirektori 21.12.2022 käskkirja nr 54 „Õppekorralduse aluste ja täienduskoolitusasutuse tegevuse kvaliteedi tagamise aluste kehtestamine” punkti 5.5 alusel

1. Kinnitan Sotsiaalkindlustusameti täienduskoolituse „Seksuaalnõustamise jätkukoolitus” õppekava vastavalt lisale.
2. Käskkiri jõustub allakirjutamisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Maret Maripuu
peadirektor

Õppekava nimetus	Seksuaalnõustamise jätkukoolitus
Õppekavarühm	Sotsiaaltöö ja nõustamine
Õppekava koostamise alus	<ul style="list-style-type: none"> • Euroopa Nõukogu. (2007) Laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitlev Euroopa Nõukogu konventsioon. Lanzarote. • Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK. • IATSO. (2000) Standards of Care for the Treatment of Adult Sex Offenders of the International Association for the Treatment of Sexual Offenders. General Assembly of the International Association for the Treatment of Sexual Offenders, Toronto. • IATSO. (2006) Standards of Care for Juvenile Sexual Offenders of the International Association for the Treatment of Sexual Offenders. General Assembly of the International Association for the Treatment of Sexual Offenders, Hamburg. • Kallip, K., Eelma, S., Haldre L., Kastepõld-Tõrs, K., Viks-Binsol, P. (2022) Ennast või teisi kahjustava seksuaalkäitumisega laste ja noorte mõjutamine kriminaaljustiitsüsteemis. Civitta Eesti AS, Tartu. • Kraas, K. & Tammiste B. (2016) Seksuaalkuritegusid toime pannud alaealistele mõeldud erisekkumise vajaduse ja võimaluste analüüs. Kriminaalpoliitika analüüs, 8. Justiitsministeerium, Tallinn. • Tammiste, B. (2020) Laste vastu suunatud korduvate seksuaalkuritegude ennetamine: Analüüs ja ettepanekud karistusregistri arendamiseks seoses seksuaalkurjategijatega. Kriminaalpoliitika lühianalüüs, 5. Justiitsministeerium, Tallinn. • Part, K., Oidermaa, A-K., Sisask, M., Pertel, T., Hunt, K., Meigas, D., Raudsepp, T., Suurtee, A., Külml, K-L., Mark, L., Kaoküla, I. & Kereme, H. (2015) Noorte tervisealase internetinõustamise kvaliteedistandardid: Juhend kvaliteediindikaatorite määratlemiseks ja mõõtmiseks seksuaaltervise ja vaimse tervise veebinõustamise näitel. Eesti Seksuaaltervise Liit, Peaasi; Tallinn.
Õppekeel	Koolitus toimub inglise ja/või eesti keeles
Õppe eesmärk	Koolituse tulemusena vastab läbinu internetikeskkonnas saabunud pöördumistele, analüüsides probleemi ja andes professionaalset nõu tuginedes koolitusel omandatud teadmistele, Eestis kehtivale seadusandlusele ja kaasaegsetele teaduslikele ja meditsiinilistele lähenemistele ebakohase seksuaalkäitumise teemadel.
Sihtgrupp	Psühholoogid, psühhiaatrid, psühhoterapeudid, (vaimse tervise) õed, arstid jt tervishoiuspetsialistid, spetsialistid, kes osutavad seksuaalnõustamisteenust (sh noorte nõustajad)
Õppe alustamise tingimused	Osalejal on läbitud seksuaalnõustajate baaskoolitus või ta on läbinud seksuaalkäitumisealase erialase väljaõppe mahus minimaalselt 20 EAP (400 akad/h). Osalejal on vähemalt bakalaureusekraad sotsiaal- või tervishoiuvaldkonnas. Osaleja panustab või tal on valmisolek panustada (interneti)nõustamisse seksuaalhälbelise käitumisega alaealiste ja täiskasvanute nõustajana.

	Õppetöös osalemiseks on eelduseks piisav inglise keele tase (vähemalt B1, osad loengud võivad toimuda inglise keeles).
Õppe maht ja ülesehitus (akadeemilistes tundides)	Õppe kogumaht akadeemilistes tundides: 120 akad/h
	sh auditoorse töö maht akadeemilistes tundides: 80 akad/h
	sh praktilise töö maht akadeemilistes tundides: 0 akad/h
	sh iseseisva töö maht akadeemilistes tundides: 40 akad/h
Õpiväljundid	<p>I mooduli läbimisel:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mõistab seksuaalsuse, soo ja suhete mitmekesisust (sh erinevates kultuurides ja usundites) ning eristab tavapärasest seksuaalkäitumist ebakohasest <p>II mooduli läbimisel:</p> <ul style="list-style-type: none"> Analüüsib Eestis kehtivate regulatsioonide järgi seksuaalkäitumise seaduslikkust, oskab oma hinnangut põhjendada ja teab juriidilisi võimalusi käitumise muutmiseks (nt kriminaalhooldus, käitumiskontroll jms) <p>III mooduli läbimisel:</p> <ul style="list-style-type: none"> Eristab seksuaalsuunitluse ja seksuaalfunktsiooni häireid, sh nende diagnoosimise ja ravimise võimalusi <p>IV mooduli läbimisel:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rakendab riskihindamise meetodeid turvalise käitumise planeerimiseks ja juhendab nõustatavat muutuste tegemisel; Seostab seksuaalhälbeline ja kuritegeliku käitumise põhjuseid teoreetiliste lähtekohtadega <p>V mooduli läbimisel:</p> <ul style="list-style-type: none"> Eristab alaealiste ja täisealiste seksuaalselt ebakohast käitumist ja selle põhjuseid; Kirjeldab, millised on võimalikud seksuaalse väärkäitumise tagajärjed kannatanutele <p>VI mooduli läbinu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Analüüsib etteantud juhtumeid (sh enda isiklike hinnanguid nendele) seksuaal- ja nõustamise eetika standarditest lähtuvalt ja vastab levinumatele seksuaalhälbelist käitumist puudutavatele küsimustele.
Õppesisu	<p>I moodul – sissejuhatus</p> <ul style="list-style-type: none"> Seksuaalsuse, soo ja suhete mitmekesisus; Seksuaalsus eri kultuurides ja usundites; Tavapärane ja ebakohane seksuaalkäitumine, piiride käsitlemine erinevates kultuurides, sh Eesti kontekstis; Enda hoiakute ja väärtushinnangute märkamine ja teadvustamine ning selle mõju seksuaalnõustamise protsessile. <p>II moodul – õiguslikud alused</p> <ul style="list-style-type: none"> Piir seaduspärase ja seaduse vastase seksuaalkäitumise vahel Eesti õiguspraktikas (praktilised näited kaasuste näitel); Seksuaalkuriteod Eesti õiguspraktikas (süüteo koosseisud, menetlusprotsess jm) ja teavitamisnõuded; Erootika ja pornograafia eristamine; Lapsi ärakasutav pornograafia – kuidas toimepanijad selle materjalini jõuavad ja milline on õiguskaitseorganite tegevus selle takistamiseks/avastamiseks; Juriidilised võimalused käitumise muutmiseks (nt kriminaalhooldus, käitumiskontroll jms).

	<p>III moodul – seksuaalsete kõrvalekallete meditsiiniline käsitus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seksuaalsuunitluse häired, nende diagnoosimine ja psühhiaatriline medikamentoosne ravi; • Seksuaalhälbeline käitumisega kaasnevad häired ja häired, millega võib kaasneda seksuaalhälbeline käitumine; • Seksuaalfunktsiooni häired. <p>IV moodul – seksuaalkuritegeliku käitumise hindamine ja rehabilitatsioon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seksuaalhälbeline ja kuritegeliku käitumise teoreetilised ja bioloogilised alused ning seletusteooriad; • Retsidiivsuse riskide hindamine ja turvalisuse planeerimine; • Eituse mehhanismid ja mustrid; • Rehabilitatsiooni alused. <p>V moodul – alaealiste seksuaalhälbeline käitumine ja traumakogemus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alaealiste seksuaalhälbeline käitumine ja sellele reageerimine; • Seksuaalne väärkohtlemine ja trauma. <p>VI moodul – seminar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seksuaalnõustamise põhimõtted ja meetodid, juhtumianalüüs; • Seksuaaleetika ja nõustamise eetika, juhtumiarutelu; • Tüüpilisemad seksuaalnõustamisele tulevad küsimused ja nende lahendamine grupitöö vormis.
Õppemeetodid	Teadusartiklite lugemine ja iseseisev ettevalmistus loetu aruteludeks seminarides; grupitööd ja -arutelud; juhtumianalüüsi koostamine.
Õppekeskkonna kirjeldus	<p>Koolitus toimub kontaktõppena auditoorselt või veebis kahe järjestikuse päeva kaupa.</p> <p>Kontaktõppepäevadel toimub koolitus õppetöoks sobivate tingimustega ruumis.</p> <p>Koolitusruumi suurus ja planeering võimaldab osalejatel ja koolitajal vabalt ringi liikuda ning jaguneda rühmadesse (rühmatöö ja ühistegevus).</p> <p>Koolitusruumis on olemas esitlustehnika (Data projektor kaabli ja HDMI ühendusega, ekraan, kõlarid), püsiv internetiühendus, pabertahvel, paberid, pastakad, markerid ning rühmatööde seinale kinnitamise võimalus ja vahendid.</p> <p>Koolitusruumis on olemas joogivesi. Koolitusruumis või selle vahetus läheduses on kohvipausi võimalus.</p> <p>Koolitusruumi valgustab loomulik päevavalgus.</p> <p>Koolitusruumis tagab mugava kliima konditsioneer.</p> <p>Osalejaid informeeritakse parkimiskorraldusest.</p>
Iseseisev töö	Artiklite lugemine ja läbi töötamine vastavalt koolitaja pakutud materjalidele; juhtumianalüüsi koostamine etteantud juhtumi kirjelduse põhjal.
Õppematerjalid	<p>Kohustuslikud allikad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Frans, E. (2020) Sensoa lipusüsteem : Laste ja noorte lubamatule ja sobimatule seksuaalkäitumisele reageerimine. Toim. Part, K., Rumvolt, L., Pertel, T. & Janter, K. Sotsiaalkindlustusamet, Tallinn. • https://intra.tai.ee/images/TE_konverents_2021_ettekanded/Lopu_sessioon/Erika_Frans.pdf • Karistuseseadustik. RT I 2001, 61, 364. • RHK 11 ja/või DSM V parafiilsete häirete seletamiseks ja diagnoosimiseks • https://ecpat.org/luxembourg-guidelines/

	<ul style="list-style-type: none"> • https://www.goodlivesmodel.com/ • Sootak, J. & Pikamäe, P. (2021) Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne. Juura, Tartu.
Nõuded õpingute lõpetamiseks, sh hindamismeetodid ja hindamiskriteeriumid	<p>Osaleja on aktiivselt osalenud seminari aruteludes ja grupitöodes ning koostanud juhtumianalüüsid. Kohustuslik on vähemalt 80% ulatuses moodulites osaleda.</p> <p>Koolituspäevalt puudumine on lubatud etteteatamisel. Koolitaja tagab iga mooduli kohta puudujatele täiendava iseseisva töö, mille esitamine on kohustuslik. Kõik iseseisvad tööd ja muud hindamisele minevad tööd on õigeaegselt esitatud piisaval lävendil.</p>
Õppe läbimisel väljastatav dokument (tunnistus või tõend)	Koolituse täies mahus läbimisel ja nõuete täitmisel väljastatakse osalejale tunnistus. Üksikute moodulite läbimisel saab osaleja vastava mooduli läbimise kohta tõendi.
Koolitaja kompetentsust tagava kvalifikatsiooni või õpi- ja töökogemuse kirjeldus	<p>Koolitajad peavad vastama järgmisele nõuetele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moodul II läbiviijal on süvendatud teadmised Eesti Karistusseadustikust seksuaalse enesemääramise vastaste ja alaealiste vastu suunatud süütegude osas ning on eelmainitud süütegude Eestis menetletud kriminaalmenetluses olnud viimase 5 aasta jooksul menetleja, kaitsja või süüdistaja rollis (esitada kohtuasja(de) number/numbrid); • III, IV ja V mooduli läbiviijal on psühholoogia alane kõrgharidus (magistrikraad või sellega võrdsustatud haridustase) ja minimaalselt 3-aastane töökogemus seksuaalsete kõrvalekalletega patsientidega viimase 5 aasta jooksul või psühhiaatri väljaõpe ja minimaalselt 3-aastane töökogemus psühhiaatrina viimase 5 aasta jooksul, sh eriteadmised seksuaalsuunitluse häiretest ja seksuaalhälbelisest käitumisest; • Vähemalt ühel on koolitusmaterjalide kokkupanemise ja koolituse läbiviimise kogemus viimase 5 aasta jooksul; • Kõigil on kõrgharidus ja eriteadmised seksuaalkurjategijatest või seksuaalhälbelisest käitumisest ja praktiline kokkupuude sihtgrupiga viimase 5 aasta jooksul.
Õppekava kinnitamise aeg	2025